

کفت و گوی اختصاصی با استاد حسین ملک درباره دگرگونی در ساختمان سنتور

ضرورت دگرگونی در سنتور

استاد ملک: با راهنمایی‌های استاد صبا بر تمام نواقص سنتور آگاهی یافتیم

استاد حسین ملک، پیر سنتور ایران در مورد دگرگونی و تحول در ساختمان سنتور، موسیقی دانان را به شور و مشورت دعوت می‌کند.

«قسمت ۹۵»

دگرگونی‌های ضروری ایجاد شده در سنتور

دگرگونی‌های ضروری سنتور به شرح زیر انجام پذیرفته است:

- ۱- تغییر در سیستم کوک سنتور
- ۲- گسترده‌گی و وسعت سدا از ۳ اکتاو به ۵ اکتاو
- ۳- تغییرات جزئی و کلی در ساختمان سنتور
- ۴- خوشه‌ها- سیمبک‌ها و سیم‌ها و لاکه‌ها
- ۵- تغییر در مدت و روش تارنویسی سنتور
- ۶- تغییر در روش سازندگی و شیوه مضراب نوازی حالات نموداری و افقی
- ۷- تغییر در میزان این بیان شد. از فرط عشق به موسیقی و هم از روی خیر در پیشه دروگرگی و نیز پس از یافتن مهربان در سوختن سنتور و مشاهده همین بر خوداری از اینها سیمها و تشویقهای استاد حسین ملک بر روی تمام اقصای سنتور، آگاهی یافتیم و برای اطمینان حاصل شد که تا این عیوب وجود دارد این ساز با حذف کارایی‌های لازم برای اجرای عیسوی و همراهی با ساز گستره است که در نتیجه هر چه سازگرد و زحمت استاد واضح خواهد نمود البته پیدا کردیم این عیوب کاری است و رفع آنها امری ساده نبود زیرا: اولاً این عیوب پس از نوازی وجود داشته و برخی را هم استاد گشاید می‌نمودند ولی من استندتد ولی رفع آنها آگوشیده بودند. شاید نیز قادر به رفع آنها نبودند تا آنجا به مجرد دیدن هر کدام از این عیبهات مشاهده می‌شد که چه تکنالشی در آموزش و یادگیری و نوازی این بیان ضرورت داشت و به معنای دیگر با رفع این نواقص است که راه دشوار و نامحتمل یادگیری و نوازی در سنتور به جاده‌های هموار و کوتاه تبدیل خواهد شد.

بزرگی نخست: دگرگونی در کوک سنتور

گفته شد که استاد صبا سیمهای کوک سنتور را کوک سفت‌تر قرار داده بود که کارگران نیز به استحضار استاد می‌پذیرفتند و تمرین می‌کردند.

در نزد من نیز همین اتفاق افتاد. کوک سنتور از سلسله ۱۹ اکتاو گون بود البته نتیجه این دگرگونی در تمام کوک‌ها بود و باعث شد سنتور و صدای آن هم برای پایبندی به اصول و احساسات، در اجرای گسترده‌تر شده و تا آنجا که فاصله بین فرادون کوک سنتور، ۵ سیم تا این ساز آنرا از تمام استاد جهان را که اول و دولون نوشته بودند است به ارغشی ساز سنتور و گوی که فاصله با مینا فرار داد و کوک سفت‌تر این ساز بود. البته تا این زمان این مسئله استقامت می‌نمود و می‌توانست با این مسئله جهت کوک سنتور، موسیقی سبب می‌سازد و به کارگران تعلیم می‌دادند. از آنجا که کهنه‌نوازند و هم سازنده ساز بود بعدها به این

پاینده به طور کلی بزرگ شود. که هیچ کس دستی برتر و بالاتر از این نیست. که نسل جوانان در مقابل هر گونه بهانه هر گیتی منون نگه‌داشت تا فرهنک ملی نیازهای جوانان را در دنیای موسیقی بی‌طرف کند، و جوانان را چای روی آورد به سوی هر گونه موسیقی غربی در برهه زمانی موسیقی غربی ایران چنانک شد و هنر ملی را پاس دارد.

در این مورد پای صحبت استاد مسلم سنتور ایران، استاد حسین ملک نستعلیق که طی چند شماره از نظر گرامر شما خوانندگان فرهنگ دوست و موسیقی‌شناس خواهد گذشت اما لازم به یادآوری است که در ابتدای این گفت‌وگوی چندساله استاد به نکاتی درباره ساختمان سنتور اشاره کرد. که تصور می‌شود مطرح کردن این مسائل از مورد ساختمان سنتور جزو ضروریات است که با حل به آن توجه نشده است و آنچه مسلم است ساختمان سنتور تحولی در این سال‌ها به وجود آورده است. که تا امروز از نظر صاحب‌فکران و استاد موسیقی به درویدانه است و طرح این تحول و در کوک سنتور نهای ساز سنتور می‌باشد در تکامل انگک و ایگرهای ملی بسیار مفید واقع شود. به همین خاطر استاد ملک از تمام اساتید و موسیقیدانان دعوت کرد تا نظر خود را در مورد این بیان درآورد. و با ایشان به شور و مشورت بپردازند تا تجدیدنظر کلی در ساختمان سنتور به وجود آید که جزو واجبات است.

استاد سنتور از (۴ خرگ) به (۱۱ خرگ) تبدیل کرد، علاوه بر این ساز تکامل پیدا کند.

نخستین سنتور استفاده نمود و همچنین با تغییر نواختن سنتور از سلسله ۱۹ اکتاو، لنگارهای جدید موسیقی ایرانی با کوک و شیوه ویژه سنتور (۱۱ خرگ) که شیوه سه تار نیز شامل گردید که خوشبختانه تاکنون به پاری - فرانسه برگردانده شد. در تمام دردهای موسیقی اصلی ایرانی را با این کوک مدون سازم.

در اینجا لازم است به نکته‌های در نگارش دردهای ایرانی اشاره نمایم: تاکنون مدتی گوشه‌های ارازی و میرواوی (دون صریح) ردیف موسیقی ایران بدون تمیز بین سوزن بندی و جمله بندی نوشته می‌شد که پس از مطالعه و بررسی در نحوه نگارش موسیقی دیگر کشورها جهان رفته‌ها گویی که بدون نمودار در تمامی گوشه‌ها و آوازها دارای میزان بندی و جمله بندی می‌باشد که علاوه بر حیوانات حالات جسمانی می‌تواند به سوزن بندی حیوانات و به معنای ساعدی را در آهنگ‌ها به سوزن بندی می‌دهد به این روش ترتیب نوازنده تمسک نیز می‌نماید. در تمامی سمرال آوازی. ساز خواننده و نوازنده همراهی مستمر داشته‌اند.

بزرگی دوم: تغییر سیم و سلسله ۱۹ اکتاو

موسیقیدان باید در سلفزاتی خوانی (شاهی

یا سرازه، شجر باشد و صداهای استاندارد شده دیانوازی را خوب بیاید که می‌تواند در ایران چندین اکتاوی به این امر شده است در گذشته به علت عدم تطابق نهای سنتور و دولون لازم بود که هنگام همکوک نمودن این دو ساز به جای همکوک کردن دیانوازی و استاندارد جهانی، لا را با سلسله هم کوک کنند که اکنون با رفع این نقصیه، دو ساز می‌توانند با کوک استاندارد همکوک گردند. که در نتیجه به تنها هنگام ناموسی همنوازی و همخوانی اشکالی ایجاد نمی‌شود بلکه خود موجب پیشرفت نیز خواهد شد.

بزرگی سوم:

در گذشته وقتی با سنتور نه کوک نوازندگی می‌کردند خواننده در آواز بیان ترک گوشه دلکشی را می‌گرفت چون در سنتور این برده نمود نظر وجود نداشت. نوازنده سنتور نیز هم اجرا دچار مشکلات فراوان می‌شد ولی با تغییرات انجام شده در ساز سنتور و با افزودن کوه دم هم می‌توان گفت که اکنون لنگارها و نوکته و هم به دستگاه ساز و فرهنگ و شیوه‌های موسیقی برای نوازنده بدست آمده.

از آنجا که من متقدم چندین ساز نوازنده صداهای خواننده مرد را از نظر جادگانه همراهی نماید ساز کاملی نخواهد بود و ساز جوانان به علت نه کوک نبود و منحصر است کوک با چه کوک کوک می‌بودن این کوک کامل باشد ولی اکنون با افزودن خرک دم در ساز سنتور ۹ خرک با منحصر است کوک با چه کوک است می‌توان گفت که اکنون همین خرک دم کوک نوازی و وسیله برای نوازنده کوک و چه کوک نوازی این ساز ایجاد شده است.

بزرگی چهارم: سازهای ایرانی صداهای نوین:

از آنجا که محدودیت سازکنان گوناگون برای بخش صداهای هم، غالباً از گستره لای دیانوازی استفاده از سازهای غیر ایرانی چون نمودن و ویولونسل و در سنتور ۹ خرک نیز چون صدای می‌تواند وجود داشته که هر کوف نمودن نیز گوی صدای طبیعی نوازنده به نحو مطلوب استفاده نمی‌شد.

ولی با تغییرات اساسی در سیستم کوک و ساخت سنتور و هم قرار نوازی لای دیانوازی برای کوک خرک نیم نیز با آن وضع جمعاً یافت و رفت کوک خرک به اول خرک سیم و به اضافه شد و کوک خرک دیگر به نامهای، ری و می، در هر خرک صدای صریح به سیمهای زده افزودند گردید که محل ایجاد صداهای بی‌ساز سنتور جدید است. صداهای که در هیچ سنتور دیگری وجود ندارد. در این سنتور جدید ۱۱ خرک حامل سیمهای زده است و سیمهای سبب در ۱۰ خرک است و کوک سنتور را کوک سبب و وسعت صدای موسیقی سنتورهای این کوک بسطید. ۱۲ اکتاو ۶ ف در یاد بود در حالی که این سنتور ابداً می‌تواند در ۱۲ اکتاو صداست.

بزرگی پنجم: سیمهای دیگر: